

ניר קנטור

מנהל איגוד הכימיה, פרמצבטיקה
ואיכות הסביבה, התאחדות
התעשיינים

חברת UBQ Materials הישראלית פיתחה טכנולוגיה ייחודית ליצירת תרכובת תרמו-פלסטית, המופקת מפסולת עירונית בלתי ממוינת המיועדת להטמנה. אי-הטמנת הפסולת "חוסכת" פליטה שוות ערך לפחות ל-11.7 ק"ג פחמן דו-חמצני לכל ק"ג של החומר התרמו-פלסטי. החומר החדשני מתאים לשיטות ייצור ולפסי ייצור סטנדרטיים של אלפי סוגי מוצרים בתעשיות שונות, ותורם לצמצום פליטות גזי חממה ולשימור משאבים מתכלים | באדיבות UBQ Materials

תוכן זה הוא חלק מרב-שיח. לחצו כאן לדיון המלא

אתגרי הפחתת פליטות גזי חממה במגזר התעשייתי והמענה הממשלתי הנדרש להם

גיליון סתיו 2022 / כרך 13(3) / הפחתת פליטות גזי חממה 28 בנובמבר, 2022

התאחדות התעשיינים שותפה לחזון ולתהליכים למעבר מהיר של המשק לצריכת אנרגיה דלת-פחמן, והיא פועלת ותפעל לקידום פתרונות שיסייעו בידי המדינה לעמוד ביעדים להפחתת פליטות גזי חממה.

סוגיית המאבק במשבר האקלים הפכה לסוגיה משמעותית בפעילות התעשייה הישראלית, ומפעלים רבים פועלים להפחתת פליטות גזי החממה, לייעול משאבים ולהסבת מקורות האנרגיה בהתאם, כאשר הדבר ניתן לביצוע. הסוגיה אף מהווה הזדמנות להתפתחות תעשייה חדשה, וחברות רבות הוקמו או הסבו פעילות קיימת כדי להתמודד עם האתגר. התאחדות התעשיינים פועלת לקידום התחום בהיבטי האסדרה וכן בהטמעה של טכנולוגיות סביבה בתעשייה ובשאר מגזרי המשק.

עם זאת, פעילות מגזר כזה או אחר להתמודדות עם משבר האקלים לא תוכל להיות מיושמת באופן יעיל ללא התוויית מדיניות והקצאת משאבים מצד הממשלה. לצערנו, מדיניות הממשלה אינה נהירה, ומתעלמת מאתגרים משמעותיים המשפיעים על יכולת היישום במשק הישראלי. להלן עיקרי האתגרים וההתייחסותנו לאתגרים:

- **היעדר גוף ממשלתי מתכלל:** משרדי ממשלה וגופים סטטוטוריים רבים מעורבים בהחלטות על סוגיות הקשורות להפחתת פליטות גזי חממה, והתנגשות בין סמכויותיהם עלולה (מניסיון העבר) לשחק פעילות ולמנוע יכולת לקידום הליכי אסדרה והליכים טכנולוגיים ותשתיתיים. לכן, יש הכרח בהקמת גוף מרכזי מתכלל, בעל סמכויות ותקציבים ייעודיים, בכפיפות למשרד ראש הממשלה, שיתכלל, ינהל, ויתאם את פעילות כלל משרדי הממשלה.
- **מגבלות אסדרתיות להקמת מערכות חדשניות מבוססות אנרגיה ממקורות מתחדשים:** ניסיון העבר מלמד

כי העיכובים בהחדרת טכנולוגיות חדשניות אינם נובעים מהמגזר העסקי, אלא ממשרדי הממשלה ומההליכים הבירוקרטיים לקבלת אישורים מצידה, בין השאר, בשל סתירות בין סמכויות המשרדים. מציאות אסדרתית זו אינה מאפשרת מעבר מהיר לאנרגיה ממקורות מתחדשים, ובפועל ישראל מדשדשת מאחור בשיעור האנרגיה ממקורות מתחדשים ביחס לסך צריכת האנרגיה. בשל כך:

- נדרשת גישה שמרנית ביחס ליכולת ההטמעה של פתרונות טכנולוגיים חדשניים, המבוססים על אנרגיה ממקורות מתחדשים או על משק החשמל, שעדיין מבוסס ברובו על גז טבעי.
- יש לזהות את החסמים האסדרתיים המונעים את התפתחות המשק, בכל התחומים, ולטפל בהם.
- יש להקים "מטה לאומי", בדומה ל"מ"ל, לשם אסדרת תוכניות תשתית בתהליכים ובלוחות זמנים מזורזים.
- **עידוד פרויקטים להפחתת פליטות גזי חממה:** על הממשלה להקצות תקציבים משמעותיים וארוכי-טווח לעידוד כלל המגזרים להקדים השקעות ולבצע פרויקטים מבוססי אנרגיה ממקורות מתחדשים.
- **קידום משק המימן:** לתחום המימן יש פוטנציאל משמעותי להפחתת פליטות גזי חממה במשק הישראלי, ויש לקבוע תוכנית ממשלתית, שתכלול תמיכות ממשלתיות למו"פ, להקמת פיילוטים ולעידוד הקמת תשתיות משקיות לשימוש במימן (ראו עוד בנושא בגיליון זה).
- **תמחור פחמן:** מנגנון תמחור פחמן הוא אמצעי להפחתת פליטות גזי חממה, ולא מטרה בפני עצמה. תמחור הפחמן הוא נדבך אחד מתוך מכלול של אמצעים להפחתה בפועל של פליטות גזי חממה (ראו עוד בנושא בגיליון זה), ויש לבצע מספר פעולות מקדימות **קביעת מס פחמן** כדי שלא יהיה מס חסר תכלית:
 - תקצוב רציף של תמריצים ממשלתיים, שיובטחו מראש לעידוד פרויקטים להפחתת פליטות גזי חממה, כולל תמיכה ממשלתית בפיתוח טכנולוגיות ישראליות חדשניות בעלות פוטנציאל להפחתת פליטות גזי חממה.
 - קביעת מנגנון שיבטיח תחרות הוגנת בצמוד למנגנון מס הפחמן בישראל: התקנת מכסי פחמן על סחורות מיובאות ממדינות ללא מיסוי פחמן (או בעלות מיסוי פחמן מקל בהשוואה לישראל) במקביל להטלת מס הפחמן בישראל – מס גבולות – וזאת כדי לא להעמיד את התעשייה הישראלית בעמדת נחיתות מול מדינות אלה, ולמנוע "זליגת פחמן" לשווקים אחרים.
 - קביעת פטור או הפחתת מס במקרים הבאים: במגזרים הזכאים כיום לפטורים או להפחתת תשלום מס פחמן בחו"ל; מפעל שאין בידו יכולת לצרוך מקור אנרגיה חליפי בשל נסיבות שאינן תלויות במפעל עצמו; מפעל הפועל להפחתת פליטות גזי החממה באופן פעיל ואפקטיבי (כליאת פחמן ועוד).
- קביעת מס פחמן ללא כלים נוספים המשולבים במדיניות הממשלתית המאושרת, היא צעד בלתי ראוי, שיהווה פגיעה מיותרת בכלכלה ובמשק.
- **קידום חלופות זמינות:** נוכח הפער המשמעותי הקיים עד להגעה למשק המבוסס במלואו על אנרגיה ממקורות מתחדשים, יש להמשיך ולקדם את החלופות הנמצאות בהישג יד, שגם הן בפני עצמן תורמות להפחתת פליטות גזי חממה – גז טבעי וגז "מ".